

DOMAGOJ VIDOVIĆ

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ulica Republike Austrije 16, HR – 10000 Zagreb

dvidovic@ihj.hr

IMOTSKA PREZIMENA

U ovome se radu antroponomastički obrađuje 139 imotskih prezimena. U prvome se dijelu rada iznose neke temeljne povijesne i zemljopisne odrednice, a zatim se donose povijesne potvrde prezimena, opisuju migracijski smjerovi i iznose statistički podatci. U središnjemu se dijelu rada imotska prezimena tvorbeno i motivacijski raščlanjuju. U imotskim se prezimenima odražavaju različiti jezični slojevi, a iz građe je razvidno da je definicija prezimena kao stalne, nasljedne i nepromjenjive kategorije uvjetna s obzirom na to da je u tristotinjak godina svako četvrto prezime promijenjeno.

KLJUČNE RIJEČI: *prezimena, povijesne potvrde, antroponimija*

1. UVOD

U ovome se radu obrađuju prezimena u Imotskome, gradiću smještenomu u sjeveroistočnome dijelu Dalmatinske zagore, na sjeverozapadnome rubu Imotsko-bekijskoga polja koje je u XVIII. stoljeću podijeljeno mletačko-osmanlijskom granicom koja danas dijeli Hrvatsku od Bosne i Hercegovine. Iako je Imotski središte cjelokupne Imotske krajine, u predrimskome je i rimskome razdoblju imao tek ulogu promatračnice te se na mjestu današnjega gradića nije razvilo znatnije naselje. Međutim, iz arheoloških se nalaza ipak razabire ilirska (gomile) i rimska (grobovi) prisutnost. Naselje je na području današnjega Imotskoga najvjerojatnije utvrđeno tek nakon dolaska Hrvata¹. Konstantin Porfirogenet oko 950., naime, spominje hrvatsku župu Emotu, kojoj je vjerojatno sjedište bilo u Imotskome. U različitim se pak prijevodima *Ljetopisa popa Dukljanina* navedena župa nazivala i Gormitom² te Imotom. U posjedu je hrvatskih vladara župa Imota ostala do druge polovice XII. stoljeća kad se zakratko vratila pod bizantsku vlast, a zatim je koncem XII. stoljeća potpala pod vlast humskih knezova. U XIII. ili XIV. stoljeću izgrađena je nad Modrim jezerom utvrda koja je svoju punu važnost dobila tek tijekom osmanlijske vladavine. U XIV. stoljeću Imotski je povremeno pod izravnom

¹ Na predjelu su *Bórak* sjeveroistočno od Imotskoga pronađeni ostatci rimske *villae rusticae* iz IV. stoljeća s podnim mozaicima, tragovima vodovoda, brončanim kipom Venere i nešto novca. Vidljivi su i dijelovi zidina (Šabić 2011: 11). Na ovome mjestu zahvaljujem Marici Šabić i njezinu mentoru Borisu Olujiću na mogućnosti da se uputim u osnovne povijesne činjenice nužne za početak onomastičkih istraživanja.

² Ime je navodno nastalo stapanjem imena župa Gorska i Imota (usp. Vego 1957: 41).

vlašću hrvatsko-ugarskih kraljeva, a povremeno pod bosanskim vrhovništvom koje se ustaljuje na koncu XIV. stoljeća te traje do pada Imotskoga pod osmanlijsku vlast oko 1493.³ Pod Osmanlijama Imotski ostaje do 1717. (s tim da je grad bio privremeno oslobođen 1648., odnosno tijekom Kandijskoga rata). Područje je imotske župe ostalo cjelovitim upravnim područjem, isprva nahijom (do 1562.), zatim kadilukom (do 1624.), a na koncu i kapetanijom (od 1624.). U Imotskome su bile izgrađene dvije džamije i mekteb (niža vjerska škola), a na području se *Bazânē* (< **Bazarana* < *bazar* 'trg, tržnica + -ana⁴) razvilo trgovište nakon izgradnje splitske skele koncem XVI. stoljeća. Godine 1630. po nekim je izvorima u Imotskome živjelo oko 130 obitelji (što bi, s obzirom na demografske pokazatelje, moglo upućivati na to da je u gradu živjelo oko 800 stanovnika). Imotski je bio utvrđen nizom fortifikacijskih zdanja među kojima se isticala Tvrđava⁵, srednjovjekovna utvrda koju su Osmanlije preuzeli i iskoristili te u njezinu sjeveroistočnome dijelu 1663. izgradili ljevaonicu i spremište topova nakon čega je prozvana *Topânôm* (< *top* + -ana; opširnije u Zaradić 2015). Tijekom mletačke vladavine (1717. – 1797.) Imotska je krajina imala položaj vojnoga područja, a za vrijeme su dviju austrijskih uprava (prekinutih kratkom Napoleonovom vladavinom 1809. – 1815. tijekom koje su obnovljeni i prošireni putovi) poboljšani gospodarski i društveni životni uvjeti. Broj je stanovnika tijekom dviju austrijskih uprava rastao. Godine 1807. Imotski je imao 357 stanovnika, po službenome popisu iz 1857. broj je Imoćana porastao na 871, a pred kraj austrijske uprave (1910.) Imotski je dosegnuo 1511 stanovnika. Koncem XIX. i početkom XX. stoljeća otpočelo je snažnije iseljavanje u Ameriku i zapadnu Europu. Ugnjetavanje je jugoslavenskih vlasti u razdoblju između dvaju svjetskih ratova dodatno ojačalo iseljavanje u prekomorske i zapadnoeuropske države, a teške su gospodarske prilike prisilile dio stanovnika na selidbu prema Slavoniji. Stradanja su pak u izravnim borbama tijekom Drugoga svjetskog rata bila neusporedivo manja od stradanja u poraću. Upravo su politički progoni i teški životni uvjeti (koji su također politički uvjetovani jer je velik dio stanovnika Imotske krajine obilježen oznakom narodnoga neprijatelja) usmjerio mnoge stanovnike Imotske krajine 60-ih godina 20. stoljeća ponovno prema zapadnoj Europi (poglavito Njemačkoj) i u manjoj mjeri Australiji, a agrarnim je reformama seosko stanovništvo "humano preseljeno" u gradove, često u domove nepoćudnih građana ili predratnih veleposjednika. Imotski je stoga jedino naselje na području Imotske krajine koje bilježi stalan rast stanovništva nakon Drugoga svjetskog rata. Godine 1948. Imotski je imao 1701 stanovnika, godine 1971. u njemu je prebivalo 2422 stanovnika⁶, a po posljednjemu popisu iz 2011. u gradu je živjelo 4757 stanovnika. Područje je pak Imotske krajine (koje je upravno bilo obuhvaćeno tadašnjom općinom Imotski) godine 1948. imalo 45 341 stanovnika, godine 1971. broj je stanovnika narastao na 47 354, a po rezultatima popisa stanovništva iz 2011. broj je stanovnika pao na 29 739. Broj se stanovnika samoga

³ Godine 1503. i 1519. kao osmanlijski se posjed spominje predio *Imoczka*.

⁴ Sufiks *-(h)ana* u hrvatskome je jeziku nastao od turske riječi *hane* 'kuća' (usp. Škaljić 1966: 302).

⁵ U Tvrđavi se nalazila srednjovjekovna crkva od koje je očuvana oltarna pregrada s pleterom koju su Turci ugradili. Nakon mletačkoga oslobađanja Imotske krajine ondje se nalazila crkva svetoga Marka, a u Imotskome su 1717. uspostavljene dvije župe – jedna koja obuhvaća Tvrđavu, a druga područje izvan nje (M. Vidović 1981: 111, 165).

⁶ Etmici se *Imoćanin* i *Imoćanka* te kretik *imotski* odnose i na Imotski i na cjelokupnu Imotsku krajinu.

Imotskoga, dakle, gotovo utrostručio 1948. – 2011., a broj se stanovnika Imotske krajine u istome razdoblju smanjio za više od trećine. Stanje je još poraznije ako Imotski izdvojimo iz područja kojemu je središte. U Imotskoj je krajini, naime, izvan Imotskoga godine 1948. živjelo 43 640 stanovnika, godine 1971. broj se žitelja navedenoga područja povećao na 44 932, a danas izvan Imotskoga živi tek 24 982 stanovnika Imotske krajine, gotovo dvostruko manje nego 1948.

2. OJKONIM IMOTSKI

Osnova se *Imot-* različito tumačila. Šimundić (1989: 469) je ime *Imota* držao ilirskim bez posebnoga objašnjenja, a Alerić (2001: 5–15) ga je izvodio od sveze **turris in monte*. Dubravka Ivšić (2013: 78) podsjeća na kontinuitet predslavenskoga toponima *Aematis* koji se odnosi na antičko naselje na Vrbasu, na cesti Servitium – Salona te drži da se toponim može povezati s etnonimom *H(a)emasini* (po Mayerovu izvođenju *Haemasi*). Riječ je o plemenu koje je po Plinijevim navodima nastanjivalo naronski konvent. Za ime Imotski drži najvjerojatnijim da je izvedeno od imena župe Imota te da je mlađega postanja, odnosno da ne mora biti odrazom kontinuiteta antičkoga naselja, odnosno da označuje sjedište župe Imota. Petar Šimunović pretpostavlja da je ime utvrde i grada na području današnjega Imotskog isprva tvoreno dodavanjem posvojnoga pridjeva *-jъ* na toponimijsku osnovu *Imot-*, što je dalo likove **Imoć* i **Podimoć*⁷ (Šimunović 2013: 166).

3. POVIJESNE POTVRDE IMOTSKIH PREZIMENA I MIGRACIJSKI VALOVI

O stanovništvu Imotskoga i Imotske krajine tijekom osmanlijske okupacije nemamo zasad previše preciznih podataka. O mjesnomu stanovništvu u XVII. stoljeću podatke nalazimo posredno na temelju popisa doseljenika iz Imotske krajine u omiško zaleđe i Makarsko primorje. Zbjegovi su organizirani već tijekom Kandijskoga rata (1645. – 1669.), a u znatno većoj mjeri tijekom Morejskoga rata (1684. – 1699.). Mnogi su se pripadnici starijih rodova vratili na ognjište nakon oslobođenja Imotske krajine od Osmanlija, a nakon utvrđenja mletačko-osmanlijske granice Požarevačkim mirom 1718. istočni je dio tadašnje Imotske krajine (koja se nekoć prostirala i današnjom Hercegovinom – do Klobuka na jugu i Roškoga Polja na sjeveru) ostao pod Osmanlijama te je mjesno stanovništvo potaknuto na seljenje na mletački teritorij. Stanovništvo je Imotske krajine koncem XVII. stoljeća uvelike izmijenjeno zbog doseobe katolika iz Hercegovine (poglavito iz Brotnja, Mostarskoga blata i Goranaca te u manjoj mjeri iz Rame, a znatno manje i iz istočne Hercegovine, ponajprije Zažablja⁸), a oko 1720. u Imotsku su krajinu u velikome broju pristigli i pravoslavni doseljenici ponajviše iz Popova, Carine (današnje Ivanice u Trebinjskoj šumi) i Crne Gore (riječ je zapravo o zapadnome dijelu današnje istočne Hercegovine). Iako su prvotna izvješća govorila o 10 000

⁷ Zanimljivi su u tome svjetlu toponimi *Īmotica* i *Pōdimōče* u Dubrovačkome primorju.

⁸ Na to upućuje nadimak Pavlovića iz Glavine Zažabac koji je u 18. stoljeću postao i prezimenom (Vrčić 2010: 107). Moguće je i zažapsko podrijetlo Brečića koji su u Neretvanskoj krajini (u koju su se doselili iz Brotnja) nosili i prezime Oman, a toponim *Šābuša omānuša* bilježimo i u Hutovu (D. Vidović 2014: 370).

katolika i 1000 pravoslavaca u Imotskoj krajini⁹, u mletačkome je zemljišniku iz 1725. popisano 458 pravoslavaca koji su isprva naselili sam Imotski, Glavinu, Nebriževac, Crnogorice, Proložac, Radež, Duge Njive i Zmijavce, a u manjoj mjeri još Svib, Aržano i Cistu Veliku. Nadalje, valja napomenuti kako je dio Imočana tijekom francuske uprave (1806. – 1813.) zbog izbjegavanja vojne obveze prebjegao u Bosnu (poglavito u okolicu Bugojna), a u Bosnu i Hercegovinu dio se Imočana preselio i nakon austrougarske okupacije 1878.

U samome je pak Imotskome, kako smo već naveli, oko 1630. živjelo 130 obitelji među kojima je bilo i podosta muslimana. Od katoličkih rodova koji su pouzdano nastanjivali grad u XVII. stoljeću znamo za Kumbate. Tijekom pastirskoga pohoda makarskoga biskupa Bijankovića u ljeto 1700. Imotski je nastanjivao velik broj katolika koji su se početkom Maloga rata (1714. – 1718.) iselili ne samo iz Imotskoga, nego i iz velikoga dijela Imotske krajine te gvardijan imotskoga samostana Stjepan Vrlić 1715. izvješćuje kako "od Gorice do Kamenmosta nije tada ostalo žive duše" (M. Vidović 1981: 94, 107). I u sam se grad Imotski doselio veći broj pravoslavnih obitelji. Pritom valja imati na umu da do konca XVII. stoljeća pravoslavaca nije bilo ne samo u Imotskome, nego i u cjelokupnoj Imotskoj i Neretvanskoj krajini.¹⁰

Prve pouzdane podatke o imotskome stanovništvu nahodimo tek na početku mletačke uprave (Vrčić¹¹ 2010: 90). Godine 1725. skupno su, naime, popisani vlasnici zemljišta s brojem vlastitih ukućana u Imotskome i Glavini. Na temelju njegova popisa u Imotskome su 1725. u zemljišnik upisani nositelji prezimena Aćimović, Bianco rečeni Matijašević, Čebica Đulimezović rečeni Lončar, Ivanišević, Kainić, Kalinić, Nikolin, Padrov, Tadić, Vučković i Vuleić (kasniji Ostojčići). S obzirom na to da je 1744. sastavljeno Stanje duša župe svetoga Franje u sklopu kojega je izdvojeno područje samoga grada, razvidno je da su u 19 godina u Imotskome nestali nositelji prezimena Borakija, Benicasa, Beni, Defers, Gelić, Lutvić, Semiteccolo, Tolić, Udovičić i Vukosavljević. Većinom je bila riječ o potomcima mletačkih časnika i vojnika, romskih kovača (Lutvić) te stanovnika drugih dijelova Imotske krajine (Gelići najvjerojatnije iz Lovreća, Udovičići najvjerojatnije sa Studenaca i Vukosavljevići iz Runovića) i Hercegovine (Tolić najvjerojatnije iz Vira kod Posušja) koji su također uglavnom sudjelovali u oslobađanju Imotske krajine od Osmanlija.

⁹ Godine 1725. Mlečani su u Imotskome dodijelili zemljište 91 pravoslavcu. Udio je pravoslavaca u 18. stoljeću u Imotskoj krajini iznosio oko 5 %. Udio se pak srpskoga stanovništva (nakon Drugoga svjetskog rata stanovništvo se nije popisivalo po vjeroispovijesti, nego po narodnosti) postupno smanjivao te se nakon Drugoga svjetskog rata ustalo na oko 3 %, a po posljednjemu je popisu iz 2011. u Imotskoj krajini živjelo 508 (1,71 %) Srba. Opširnije o tome u Mrduljaš (2015: 63).

¹⁰ Da je udio Srba u imotskome stanovništvu bio znatan, potvrđuje i austrijski popis iz 1890. po kojemu je u samome gradu živjelo 234 (17,8 %) pravoslavaca (Imotski je tada imao 1331 stanovnika). Udio je pravoslavaca postupno opadao, pa je po popisu iz 1971. u Imotskome živjelo 7,10 % Srba (stanovništvo se tijekom austrijske uprave i Kraljevine Jugoslavije popisivalo po vjeroispovijesti, a nakon Drugoga svjetskog rata po narodnosti), a 1991. njihov se udio gotovo prepolovio te je iznosio 3,80 %. Uzroke tomu valja tražiti ponajprije u činjenici da se u Imotski u sve većoj mjeri doseljavalo stanovništvo iz okolnih naselja imotsko-bekijskoga područja koje je gotovo isključivo hrvatsko. Udio se srpskoga stanovništva dodatno smanjio nakon iseljavanja tijekom Domovinskoga rata, no budući da se podatci o narodnosnome sastavu stanovništva od 2001. donose samo za područje grada ili općine, nemoguće je posve pouzdano utvrditi koliki im je bio udio u samome Imotskom.

¹¹ Iscrpn su povijesni podatci o imotskim prezimenima navedeni u Vrčić 2010: 85–132.

Tablica 1. Katolička prezimena u Imotskome 1744.¹²

	prezime	broj nositelja
1.	Vrljić (1686./1725.)	12
2.	Bauk ¹³ (1725.)	7
2.	Jurić ¹⁴ (1725.)	7
4.	Prže (1725.)	6
5.	Čosić ¹⁵ (1622./1725.)	5
5.	Gučević (1686./1725.)	5
5.	Jerković ¹⁶ (1725.)	5
5.	Medvidović (1725.)	5
5.	Vučemilović (1725.)	5
10.	Tadić (1725.)	4
10.	Vejić (1686./1725.)	4
10.	Vilenica (1725.)	4
10.	Vuić (1725.)	4
14.	Ančić (1725. Brotnjo)	3
14.	Crnica (1725.)	3
14.	Kašić (1686./1744.)	3
14.	Perić (1686./1744.)	3
18.	Pisim rečeni Pudić (1744.)	2

Godine 1744. Imotski su uglavnom nastanjivali rodovi koji se spominju i 1725. Uglavnom je riječ o rodovima koji se smatraju starosjedilačkim u Imotskome neovisno o tome smatra li ih pučka predaja stanovnicima koji su Imotski napućivali još tijekom osmanlijske vladavine (poput Bauka i Čosića, a možda i Jurića koji potječu od Belaića) ili su se u Imotsku krajinu doselili uoči (Gučevići iz Turije u Vrgorskoj krajini, Jurići iz okolice Tomislavgrada, Kašići¹⁷ koji su se isprva doselili na Studence pa odande prešli u Imotski, Medvidovići doseljeni iz Ledinca kod Gruda, Perići koji su se naselili u Vinjanima, a zatim u Imotskome, Vejići koji su se vjerojatno doselili iz Neretvanske krajine¹⁸ te Vrljići koji potječu iz Svetogore kod Gruda) ili nakon oslobođanja Imotske krajine od

¹² U zagradi se donosi godina kad je prezime prvi put potvrđeno u Imotskome. Za prezimena uz koja stoji da su potvrđena 1686. znači da su im nositelji bili među izbjeglicama u omiško zaleđe i Makarsko primorje.

¹³ Po predaji su Bauci bili jedina katolička obitelj koja je u Imotskome živjela 1703. – 1708. (Vrčić 2010: 100).

¹⁴ Spominju se pod prezimenom Belaić u Podgori kao izbjeglice tijekom Kandijskoga rata. Živjeli su u Rašćanama otkud su se doselili na Slivno. Moguće je i da je dio imotskih Jurića podrijetlom iz Lokvičića u kojima se to prezime češće bilježi kao Jurić (Vrčić 2010: 235).

¹⁵ Ali-beg Ćose potpisan je kao svjedok u jednoj od isprava imotskoga kadije (Vrčić 2010: 100).

¹⁶ Zapisani su i pod prezimenom Jerković rečeni Pirić (Vrčić 2010: 101).

¹⁷ Naselje Kašići nalazi se u Gornjem Hrasnu u istočnoj Hercegovini te je moguće ishodište imotskih Kašića.

¹⁸ Vejići su živjeli u Gabeli i Opuzenu te se vjerojatno odande doselili u Zagvozd i zatim u Imotski.

Osmanlija (poput Ančića koji su se doselili iz Brotnja, Vilenica koji su nekoć prezivali Spužević te potječu iz Krivodola kod Mostara¹⁹ i Vučemilovića koji vjerojatno potječu iz duvanjskoga kraja). Iz Starigrada su se na Hvaru pak doselili Tadići, a podrijetlo nositelja prezimena Crnica²⁰, Pisim rečeni Pudić i Prže (možda su u vezi sa zagvoškim Pružama) nisam utvrdio.

Tablica 2. Najbrojnija katolička prezimena u Imotskome 1806.²¹

	prezime	broj nositelja
1.	Katanušić (1725.)	21
2.	Bauk	20
3.	Ančić	13
3.	Colombani (1806.)	13
3.	Pirić (Jerković)	13
6.	Oranović ²²	11
7.	Turić (1686.)	10
8.	Šoić (1806.)	9
8.	Tadić	9
8.	Zakarija ²³ (1732.)	9
11.	Kvesić (1795.)	8
11.	Vrdoljak ²⁴ (18. stoljeće)	8
13.	Bilić (1720. ²⁵)	7
13.	Bulić (1793. ²⁶)	7
13.	Cvitković (1806.)	7
13.	Đuzel (1806. ²⁷)	7
13.	Vrljić	7
18.	Budalić (1806)	6
18.	Furlan (1806.)	6
18.	Tessolatti (1747.)	6
18.	Tudor ²⁸	6

¹⁹ Opširnije o tome u Mandić 1997: 279–280.

²⁰ Zanimljivo je pritom napomenuti da su se u drugim dijelovima Dalmacije i Hercegovine prezimena kao što je Crnjac "prevodila" u Moro.

²¹ U zagradi navodim podatak o godini prvoga spomena prezimena koja se ne spominju u popisu iz 1744.

²² Zapisani su i pod dvorječnim prezimenom Pušić Oranović. Pušići se spominju kao izbjeglice u vinjanskom zbjegu u Gornja Brela 1686. U Imotski su pristigli polovicom XVIII. stoljeća (Vrčić 2010: 104).

²³ Godine 1732. zabilježeni su pod prezimenom Zakaričić, a 1750. pod dvorječnim prezimenom Zakaričić drukčije Lukačić (Vrčić 2010: 312).

²⁴ Nosili su prezimena Bakić i Lizatović. U Imotski su pristigli iz Grabovca.

²⁵ Godine 1720. kršten je u Imotskome Smajo koji je na krštenju dobio ime Mijo te navodno prezime Bilić po kumu Andriji (Vrčić 2010: 285).

²⁶ U Prološču su zapisani pod prezimenom Bulić Pezo.

²⁷ Starije im je prezime Knezović.

²⁸ Danas nose prezime Jurić.

22.	Dujmović (1806.)	5
22.	Funtana (1806.)	5
22.	Knezović (1806.)	5
22.	Marinić rečeni Mišak (1806. ²⁹)	5
22.	Perić	5
22.	Vilenica	5
22.	Vučemilović	5
22.	Vuičić rečeni Lončar (1725. ³⁰)	5

Među nositeljima novih prezimena koja su se pojavila među najčešćima u Imotskome 1806. većina je pristigla iz sela u Imotskoj krajini (Budalići iz Krstatica, Bulići, Cvitkovići, Đuzeli i Vrdoljaci iz Grabovca, Dujmovići vjerojatno iz Grabovca, Kvesići i Zakarije iz Vinjana, Lončari iz Podbablja te Marinići iz Slivna) i susjednih hercegovačkih naselja (Oranovići iz Krivodola u Kruševu kod Mostara). Iz Splita su pristigli Tudori koji se danas prezivaju Jurić, vjerojatno i nositelji prezimena Težulat³¹, a iz Pirana nositelji prezimena Colombani. Navodno su potomci mjesnih Turaka Bilići, a nepoznato je podrijetlo Furlana i Katanušića (moguće je da je riječ o starosjedilačkome rodu jer su zabilježeni u zemljišniku 1725.)³². Od 1744. bez nositelja su ostala prezimena Crnica, Ćosić, Kašić, Medvidović, Perić Prže, Vejić i Vu(j)čići.

Tablica 3. Najbrojnija imotska prezimena 1948.³³

	Prezime	1948.	2001.	promjena
1.	Vilenica	74	31	- 43
2.	Kusić (Grabovac)	45	21	- 24
3.	Nikolić (Lovreć)	39	21	- 18
4.	Mustapić (Grabovac, Medov Dolac, Lokvičići)	35	90 + 7 = 97	+ 62
5.	Rakić (Zagvozd)	32	0	- 32
6.	Vučemilović	30	13	- 17
7.	Gago	27	0	- 27
7.	Težulat	27	17	- 10

²⁹ Nekoć su nosili prezime Ćubela.

³⁰ Riječ je o današnjim Lončarima.

³¹ U Sutivanu se 1726. kao krsni kum spominje Splićanin Alessandro Tessolatti (Bezić-Božanić 2001: 33), a Težulati iz Splita spominju se i u Opuzenu u XIX. stoljeću (Bebić 1983: 50). Imotski su Težulati potomci inkvizitora Alessandra Tessolattija koji je 1747. poslan radi revizije posjeda državnoga zemljišta (Vrčić 2010: 27).

³² Nekoć su se prezivali Katana, a nositelja je toga prezimena bilo u stolačkome kraju u istočnoj Hercegovini.

³³ Tablica je načinjena prema podacima iz LP i HP (529–530). U zagradi navodim podatak o godini prvoga spomena prezimena koja se ne spominju u tablicama u kojima su upisana najrasprostranjenija prezimena po stanjima duša iz 1744. i 1806. te za rodove koji potječu iz Imotske krajine i susjednih hercegovačkih općina i naselja iz kojih su se doselili.

9.	Bilić ³⁴	26	16	- 10
10.	Borić ³⁵	24	4	- 20
11.	Poštenjak (1806. ³⁶)	23	13	- 10
12.	Ivanišević (1725.)	22	13	- 9
12.	Ostojić ³⁷	22	18	- 4
14.	Sučić (1838.)	21	10	- 11
14.	Tonković ³⁸ (Zmijavci)	21	13	- 8
16.	Pavić (Krstatice, Ričice)	20	19	- 1
16.	Pušić (Zavelim)	20	6	- 14
17.	Čelan (Cista Velika, Lovreć, Zagvozd)	19	36	+ 17
18.	Jerković	18	5	- 13
18.	Olujić (1890. Proložac, Lovreć)	18	7	- 11
20.	Petričević (Lovreć ³⁹)	16	7	- 9
20.	Vlajčić	16	8	- 8
22.	Bekavac (Studenci, Lokvičići, Lovreć)	15	18	+ 3
22.	Delić (oko 1880.)	15	7	- 8
22.	Franceschi (1717.)	15	4	- 11
22.	Mostarčić ⁴⁰ (1792.)	15	6	- 9
22.	Mršić (1725. Glavina Donja)	15	30	+ 15
22.	Tadić	15	6	- 9
28.	Ivanović (Krstatice, Lovreć)	14	3	- 11
28.	Ružić (1832.)	14	10	- 4
30.	Dunda (1806. Grabovac)	13	5	- 8
30.	Gudelj ⁴¹ (Krstatice, Podbablje, Podosoje, Poljica, Zmijavci, Župa)	13	47 + 9 = 56	+ 43
30.	Kolombani (1725.)	13	1	- 12
30.	Simić (1860.)	13	7	- 6
34.	Kuzmanić (XVIII. st.)	12	0	- 12
34.	Lončar	12	71	+ 59
34.	Štambak (1848.)	12	3	- 9
34.	Ujević (Krivodol)	12	22	+ 10
38.	Dubravac (Vrbanj u Vinjanima)	11	4	- 7
39.	Krvavica	10	0	- 10
39.	Soldo	10	1	- 9
39.	Zen	10	4	- 6

³⁴ Riječ je o pravoslavnoj obitelji koja potječe iz Livna i nema veze sa starijim imotskim Bilićima.

³⁵ Dospelili su se koncem XIX. stoljeća iz Podgore i Brista.

³⁶ Nekoć su nosili prezime Kovačić.

³⁷ Pravoslavni su Ostojići potomci Ostoje Vuleića, a katolička se obitelj Ostojić doselila iz Kunjevaca, danas dijela Vinkovaca.

³⁸ Nekoć su nosili prezime Čapin.

³⁹ Osim iz Lovreća, Petričevići su se koncem XIX. stoljeća doselili i iz Kotora.

⁴⁰ Riječ je o potomcima katoličke obitelji Bilić.

⁴¹ Doseljenici iz Poljica zapisani su i pod prezimenom Gudelj Velaga.

Nositelji novih katoličkih prezimena koja su se pojavila među najrasprostranjenijima u Imotskome nakon Drugoga svjetskog rata uglavnom potječu iz drugih dijelova Imotske krajine (riječ je o prezimenima Babić, Bekavac, Čelan, Dubravac, Dunda, Franceschi, Gudelj, Kusić, Mršić, Mustapić, Nikolić, Olujić, Pavić, Poštenjek, Rakić, Tonković i Ujević te o dijelu Petričevića). Zanimljivo je da je razmjerno malen udio novih doseljenika iz Hercegovine (tek Mostarčići iz Mostara te Štambaci i Solde koji su djelomično u Imotski došli iz Muća), a među novim su naseljenicima i negdašnji stanovnici Muća (Delić), Makarskoga primorja (Borić), Kotora (dio Petričevića) te rodovi čije podrijetlo nije utvrđeno (Gago⁴², Krvavica, Kuzmanić i Zen). Tijekom službenoga popisa iz 1948. napokon doznajemo konkretne podatke i o pravoslavnome stanovništvu⁴³ iz kojih je razvidno da su tada u Imotskome brojni nositelji prezimena Ivanišević i Ostojić koji se spominju već u prvome mletačkom zemljišniku iz 1725., naknadni pravoslavni doseljenici iz Livna (Bilić) i Trebinja (Ružić) te rodovi čije mi je podrijetlo nepoznato (Simić⁴⁴ i Vlačić).

Tablica 4. Najbrojnija imotska prezimena 2001.⁴⁵

		2001.	1948.	promjena
1.	Mustapić	90 + 7 = 97 ⁴⁶	35	+ 62
2.	Galić (Cista Velika, Svib, Vinjani; Grude i Posušje)	74	0	+ 74
3.	Lončar ⁴⁷ (Aržano, Podbablje, Vinjani, Zagvozdo, Zmijavci; Posušje)	71	12	+ 59
4.	Matković (Medov Dolac, Poljica Podbablje)	68	3	+ 65
5.	Rebić (Vinjani)	58	4	+ 54
6.	Budimir (Ričice; okolica Posušja i Gruda)	56	1	+ 55
6.	Gudelj	47 + 9 = 56 ⁴⁸	13	+ 43
8.	Bago ⁴⁹ (Posušje, Vinjani)	54	0	+ 54
9.	Đuzel	52	0	+ 52
10.	Sočo (Proložac)	50	0	+ 50
11.	Lasić (Proložac, Lokvičići)	48	2	+ 46
12.	Parlov (Ričice i Slivno)	45	5	+ 40
13.	Brečić (Glavina)	43	5	+ 38

⁴² Gage su vjerojatno Gagići, tj. potomci Tomasovića iz Vinjana.

⁴³ Godine 1860. u stanju se duša pravoslavne parohije spominju obitelji Bakočević (doselili iz Glavine), Bjedov, Bogetić (Glavina), Brkan (Glavina), Đulmez, Grbić, Ivanišević, Matijašević rečeni Barzota, Orišić, Ostojić, Oštrić, Padrov (Glavina), Pribić (Glavina), Radulović, Ružić, Simić, Sundečić (iz Golinjeva kod Livna), Tadić (Glavina) i Vučković.

⁴⁴ Moguće je da je riječ o doseljenicima iz Ljutoga Doca kod Širokoga Brijega. Ondje su se najvjerojatnije doselili iz Dubrava (Miličević 2005: 624).

⁴⁵ U zagradi navodim podatak o godini prvoga spomena prezimena koja se ne spominju u tablicama koje se odnose na 1744., 1806. i 1948. godinu te za rodove koji potječu iz Imotske krajine i susjednih hercegovačkih općina i naselja iz kojih su se doselili.

⁴⁶ Sedam je nositelja prezimena Mustapić uz temeljno prezime nosilo i obiteljski nadimak Jogun.

⁴⁷ Lončari pravoslavci nastanjivali su Nebriževac.

⁴⁸ Deset je nositelja prezimena Gudelj uz temeljno prezime nosilo i obiteljski nadimak Velaga.

⁴⁹ Nekoć su se prezivali Knezović.

14.	Šimić ⁵⁰ (Proložac, Vinjani; Grude)	42	1	+ 41
15.	Jović (Aržano, Vinjani)	40	1	+ 39
16.	Kujundžić (Poljica)	33 + 5 = 38 ⁵¹	1	+ 37
16.	Puljiz (Podosoje, Runović, Slivno)	38	1	+ 37
16.	Žužul (Podbablje)	38	2	+ 36
19.	Buljan (Vinjani, Zmijavci, Runović, Proložac, Podosoje, Podbablje)	23 + 13 = 36 ⁵²	9	+ 27
19.	Čelan	36	19	+ 17
21.	Divić (Glavina)	35	2	+ 33
21.	Strinić (Lokvičići, Proložac)	35	4	+ 31
23.	Jukić (Proložac ⁵³ , Lokvičići, Ričice, Runović, Slivno; Posušje)	34	4	+ 30
23.	Mandić ⁵⁴ (Proložac, Crnogorci)	34	7	+ 27
23.	Vujčić (Glavina)	34	0	+ 34
26.	Majić (Ričice, Vinjani; Grude)	31	0	+ 31
26.	Todorić (Zmijavci)	31	0	+ 31
26.	Vilenica	31	74	- 43
29.	Aračić (Vinjani)	30	1	+ 29
29.	Karoglan (Zmijavci)	30	0	+ 30
29.	Lažeta (Ričice; Posušje)	30	0	+ 30
29.	Mršić	30	15	+ 15
33.	Leko (Proložac, Vinjani; Grude)	27	9	+ 18
34.	Mrkonjić (Krstatic, Slivno, Zmijavci)	27	0	+ 27
34.	Tolić (Proložac, Podbablje, Vinjani; Grude, Posušje)	27	7	+ 20
36.	Maršić (Proložac)	26	1	+ 25
37.	Grabovac (Podbablje, Proložac; Posušje)	25	3	+ 22
37.	Kutleša (Cista Velika, Vinjani; Posušje)	25	0	+ 25
37.	Maras (Studenci; Posušje)	25	1	+ 24
37.	Perić (i Grude)	25	2	+ 23
41.	Dragun ⁵⁵ (Lokvičići, Lovreć)	24	0	+ 24
41.	Glavaš (Drinovci)	24	1	+ 23
41.	Juroš (Vinjani)	24	0	+ 24
41.	Lozo (Poljica, Proložac)	24	7	+ 17
41.	Šućur (Krstatic, Podbablje)	24	0	+ 24
46.	Čuljak (Klobuk)	22	0	+ 22

⁵⁰ Dio ih se doselio i iz Sinja.

⁵¹ Pet je nositelja prezimena Kujundžić uz temeljno nosilo i obiteljski nadimak Lujan.

⁵² Trinaest je nositelja prezimena Buljan uz prezime nosilo i obiteljski nadimak Klapirić.

⁵³ Prvi su se od Jukića polovicom XIX. stoljeća doselili iz Proložca (Vrčić 2010: 111).

⁵⁴ Mandići su se katolici doselili iz Proložca, a pravoslavci iz Crnogoraca.

⁵⁵ Prvi su se Draguni u Imotski doselili iz Lokvičića polovicom XIX. stoljeća, no ta je obitelj izumrla (Vrčić 2010: 110).

46.	Ujević	22	12	- 10
48.	Bušić (početak XIX. stoljeća; Gorica)	16 + 5 = 21 ⁵⁶	5	+ 16
48.	Kukulj (Vinjani Donji)	21	0	+ 21
48.	Kusić	21	45	- 24
48.	Nikolić	21	39	- 18
48.	Stipić (Grude, Posušje)	21	0	+ 21
53.	Alerić (Runović, Vinjani; Drinovci)	20	0	+ 20
53.	Karin (Podbablje)	20	0	+ 20
53.	Anić ⁵⁷ (Slivno)	20	6	+ 14
56.	Babić (Runović, Studenci)	19	0	+ 19
56.	Kilić (Lokvičići, Ričice)	19	6	+ 13
56.	Pavić (Posušje)	19	20	- 1
56.	Protrka (Podosoje, Slivno, Zmijavci; Posušje)	19	0	+ 19
56.	Sičenica (Lokvičići, Ričice)	19	0	+ 19
56.	Vuković (Podbablje ⁵⁸ , Studenci)	19	1	+ 18
62.	Bekavac	18	15	+ 3
62.	Bubalo (Proložac, Studenci)	18	0	+ 18
62.	Meter (Proložac)	18	9	+ 9
62.	Ostojić	18	22	- 4
62.	Piplica (Lokvičići, Medov Dolac, Zagvozd i Zmijavci)	18	1	+ 17
62.	Zec (Krstatice, Proložac)	18	3	+ 15
68.	Ćosić	17	9	+ 8
68.	Rajić (Posušje)	17	0	+ 17
68.	Rašić (Glavina)	17	0	+ 17
68.	Težulat	17	27	- 10
68.	Znaor (Podbablje)	17	0	+ 17
73.	Bilić	16	26	- 10
73.	Markota (Sinj; Posušje)	16	3	+ 13
73.	Milas (Podbablje i Zmijavci)	16	3	+ 13
73.	Raos (Medov Dolac)	16	6	+ 10
73.	Vidoš (Vinjani)	16	0	+ 16
73.	Vlašić (Sovići)	16	0	+ 16
73.	Vuknić (Runović)	16	0	+ 16
73.	Zujčić (I. pol. XIX. st.; Poljica)	16	4	+ 14
81.	Milardović ⁵⁹ (1735.)	15	0	+ 15
81.	Rajić (Lovreć i Glavina)	15	0	+ 15

⁵⁶ Pet je nositelja prezimena Bušić uz temeljno nosilo i obiteljski nadimak Šontić.

⁵⁷ Prvi su se Anići doselili iz Knina u drugoj polovici XIX. stoljeća (Vrčić 2010: 109).

⁵⁸ Polovicom XIX. stoljeća prva se obitelj Vuković doselila iz Podbablja. Obitelj je izumrla.

⁵⁹ Brojniji su bili u Glavini Gornjoj.

U razdoblju 1948. – 2001. među novim su češćim imotskim prezimenima ponovno najčešća ona koja potječu iz Imotske krajine (Aračić, Babić, Brečić, Bubalo, Buljan, Divić, Jović, Karoglan, Karin, Kilić, Kujundžić, Kukulj, Lasić, Maršić, Matković, Meter, Milardović, Milas, Rašić, Rebić, Parlov, Piplica, Rajić, Raos, Sočo, Strinić, Šućur, Todorić, Vidoš, Vuknić, Zec, Znaor, Zujić i Žužul te nositelji prezimena Mandić kojih ima katolika i pravoslavaca) te Hercegovine (Čuljak, Glavaš, Pavić, Rajič, Stipić i Vlašić te nositelji prezimena Lončar i Perić koji su se u prijašnjim razdobljima u Imotski doseljavali iz sela koja danas pripadaju Hrvatskoj), a katkad su se u Imotski slijevali nositelji istih prezimena koji nastanjuju obje strane hrvatsko-bosanskohercegovačke granice (Alerić, Bago, Budimir, Bušić, Dragun, Galić, Grabovac, Jukić, Juroš, Kutleša, Lažeta, Lozo, Majić, Maras i Protrka). Različitoga su podrijetla nositelji prezimena Markota i Šimić (ima ih iz Cetinske krajine i Hercegovine te iz susjednih sela u Imotskoj krajini) te Anić (ima ih iz Knina i Imotske krajine). Rijetki su doseljenici iz udaljenijih gradova poput Ostojića iz Kunjevaca kod Vinkovaca (u Imotskome i danas ima pravoslavnih Ostojića).

Tablica 5. Najbrojnija imotska prezimena 1725. – 2011.

prezime po brojnosti	1744.	1806.	1948.	2001.
1.	Vrljić	Katanušić	Vilenica	Mustapić
2.	Bauk, Jurić	Bauk	Kusić	Galić
3.		Ančić, Colombani, Pirić	Nikolić	Lončar
4.	Prže		Mustapić	Matković
5.	Ćosić, Gučević, Jerković, Medvidović, Vučemilović		Rakić	Rebić
6.		Oranović	Vučemilović	Budimir, Gudelj
7.		Turić	Gago, Težulat	
8.		Šoić, Tadić, Zakarija		Bago
9.			Bilić	Đuzel
10.	Tadić, Vejić, Vilenica, Vuić		Borić	Sočo

Iz Tablice 5 razvidan je razmjer velikih migracijskih valova u nepuna tri stoljeća. Tek se pet prezimena našlo među najčešćima u dvama popisnim godinama: Bauk (1744. i 1806.), Mustapić (1948. i 2001), Tadić (1744. i 1806.), Vilenica (1744. i 1948.) i Vučemilović (1744. i 1948.). Njima bi se još moglo pridružiti pripadnike roda Jerković koji su 1744. popisani pod tim prezimenom, a 1806. djelomično pod novim prezimenom Pirić. Od nositelja prezimena koja se u Imotskome spominju u prvoj polovici XVIII. stoljeća 1948. su među deset najbrojnijih bili Vilenice i Vučemilovići, a 2001. nijedan imotski starosjedilački rod nije bio među deset najbrojnijih (najviše je bilo nositelja prezimena Vilenica koji su bili tek 26. po brojnosti). Potpuno su izumrli ne samo rodovi koji su u Imotskome popisani u prvim dvama navedenim popisima (Bauk, Oranović, Prže, Šoić i Vejić), nego i dva roda (Gago i Rakić) koja su 1948. bila među najbrojnijima. Dok se u XVIII. i XIX. stoljeću stanovništvo u Imotski doseljavalo u većoj mjeri i iz udaljenijih krajeva (čak iz Istre), u XX. stoljeću stanovništvo se u grad slijevalo uglavnom iz ostatka Imotske krajine i zapadne Hercegovine (područja koje joj je donedavna pripadao), s tim da se udio hercegovačkih doseljenika znatno povećao nakon 1991.

U suvremenim se imotskim prezimenima odražava prezimenski fond ne samo Imotske krajine, nego i dijela zapadne Hercegovine koji je na nju naslonjen. Od ostatka ga pak okolnoga područja ponajprije izdvaja određen udio prezimena talijanskih ili potalijančenih prezimena, a u manjoj mjeri i prezimena pravoslavnoga stanovništva.

Imotska prezimena ujedno pokazuju da je definicija prezimena kao stalne, nasljedne i nepromjenjive antroponimijske kategorije tek uvjetna. U posljednjih su se, naime, tristotinjak godina u prezimenskome fondu Imotske krajine⁶⁰ dogodile mnoge promjene. Dok su promjene prezimena uvjetovanih etnicima potvrđene na cjelokupnome hrvatskom području (u Imotskome su katolici Bilići postali Mostarčićima, Kelave Grabovcima, Širinići Puljizima, a Bakići su promijenili prezime u Lizatović i na koncu u Vrdoljak), čestoća promjena prezimena koji pripadaju drugim motivacijskim kategorijama nadmašuje hrvatski prosjek. Pritom valja imati na umu podatak da se od 18. stoljeća u Imotskome sustavno vode matične knjige, ali i da su prezimena upisana i u zemljišnike. Tomu unatoč Alilovići su u Imotskoj krajini postali Alerićima, Petkovići Bupalima, Kelave Grabovcima, Kunići Šučurima, Vuleići Ostojićima (novo je prezime motivirano osobnim imenom Ostoje Vuleića), Matijaševići⁶¹ Jovićima, Pinkovići Kilićima, Pipunići Sičenicama, a Tudori i Belaići Jurićima. Riječ je, dakle, o novim prezimenima koja su posve istisnula starija. Njima valja pridodati i nova prezimena nastala raslojavanjem dijela pojedinih rodova. Tako je dio Ajduka postao Lasićima, dio Čaljkušića Ivanovićima, dio Grbavaca Meterima, dio Jerkovića Pirićima, dio Kujundžića/Kulundžića Miševićima, dio Znaora Čulinama, a dio Tonkovića ponio je prezime Čapin. Višestruko su raslojena prezimena Knezović (dio je Knezovića dobio novo prezime Bago, a dio Đuzel), Lončar (dio je ponio prezime Vujčić, a dio Zdilar), Radić (od njih su nastali Gući i Gudelji), Tomasović (od njih su nastali Gagići/Gage i Parlovi) i Vujčić (od njih su nastali Draguni i dio Lončara, a od dijela Lončara Zdilari).

⁶⁰ Ovdje donosim tek promjene u vezi s prezimenima koja se spominju u samome naselju Imotski.

⁶¹ Bilo je i Matijaševića pravoslavaca koji su promijenili prezime u Barzot.

4. TVORBENA RAZREDBA PREZIMENA

Sufiksalsnom je tvorbom nastalo 76 (54,68 %) prezimena, transonimizacijom⁶² 50 (35,97 %), a dva (1,44 %) su prezimena nastala pokraćivanjem. Većina imotskih prezimena pripada temeljnomu hrvatskom sloju. U prezimenima su se pak koja pripadaju turskomu adstratnom sloju odrazila muslimanska imena (*Mustapić*, *Šućur* i *Zujić*), nazivi za zanimanja (*Kujundžić*, *Meter*), životinjski nazivi (*Štambak*) te pridjevi kojima se opisuje vanjski izgled (*Čelan*, *Ćosić*, *Delić*, *Đuzel*), rodbinsko nazivlje (*Babić*) ili duševna svojstva (*Aračić*, *Budalić*). Romanski se adstratni sloj odrazio u prezimenima koja se odnose na zanimanje prvotnih nositelja (*Soldo*) ili rodbinsko nazivlje (*Dunda*). U imotskim se prezimena ujedno čuva i starije mjesto naglasaka (*Knezović*) i pomičnost naglasaka (N *Gudelj*, G *Gudelja*).

4.1. Prezimena nastala transonimizacijom⁶³:

4.1.1. Prezimena nastala od osobnoga imena: *Büdimir*, *Büljān* (< *Buljan* < *Buljo* < *Budimir*/*Budislav*), *Drägün* (< *Drag-* [< *Drago* < *Dragomir*/*Dragoslav*] + *ün*), *Gágo* (< *Gašpar* < lat. *Gasparus*), *Juroš* (*Jure* < *Juraj* < lat. *Georgius*), *Kārīn* (< *Karin*⁶⁴ < lat. *Carinus*), *Léko* (< *Leko* < *Aleksandar* < grč. *Aléksandros*), *Māras* (*Maro* < *Marin* < lat. *Marinus*] + *-ić*), *Mārkota* (< *Markota* < *Marko* < lat. *Marcus* / grč. *Márkos*), *Milas* (< *Milas* < *Mile* < *Miloslav*), *Pribiće* (< *Pribić* < *Pribo* < *Pribislav*), *Rāōs* (usp. *Rahos* < *Raho* < *Radomir*/*Radoslav*), *Šućur* (< **Šućur*⁶⁵), *Tūdōr* (usp. *Teodor* < grč. *Theódōros*), *Vidoš* (< *Vidoš* < *Vido* < *Vid*/*Vidoslav*), *Zakarija* (usp. *Zaharija* < grč. *Zaharias*), *Žūžul* (< *Žužul* < *Žuža*⁶⁶).

4.1.2. Prezimena nastala od rodbinskih naziva: *Dūnda* (odmilica od *dundo* ‘stric’).

4.1.3. Prezimena nastala od naziva za dijelove ljudskoga tijela: *Glāvāš* (< *glavaš*⁶⁷ ‘osoba velike glave’).

4.1.4. Prezimena nastala od apelativa koji označuje zanimanje: *Kūtlesha* (*kutleša* < *kutle* ‘obrtnik koja izrađuje kutle, tj. čaše iz kojih se zaima i pije voda’), *Lōnčār*, *Mèter* (< *meter* ‘glazbenik’; usp. *mehter* < tur. *mehter* ‘glazba, glazbeni orkestar’),

⁶² Za dio bi se prezimena koje sam svrstao u skupinu onih koja su tvorena transonimizacijom (poglavito onih motiviranih apelativom kojim se imenuje predmet iz svakodnevnog uporabe ili prehrambeni proizvod), moglo tvrditi da je riječ o prezimenima nastalim onimizacijom, no s obzirom na to da je za imotsko prezime *Sičenica* potvrđeno starije prezime *Pipunić*, i za prezime *Krvavica* držim da je nadimačkoga postanja. Uostalom, prezime je *Đevenica* u hercegovačkome dijelu Zažablja i Dubravama u istočnoj Hercegovini ponio dio nositelja prezimena *Marković* (usp. D. Vidović 2014: 115–116). Vjerojatno je slično i s prezimenom *Kukulj* koje je moglo nastati transonimizacijom od nadimka nastaloga onimizacijom od naziva za dio odjevnoga predmeta.

⁶³ Na ovome mjestu zahvaljujem Tomislavi Bošnjak Botica, Blaženki Gabelici, Marici Šabić i Domagoju Zovki (prezime sklanjam po mjesnoj sklonidbi) na izgovoru mjesnih likova prezimena i strpljenju koje su iskazali.

⁶⁴ Usp. ARj 4: 55.

⁶⁵ Najvjerojatnije je riječ o zasad nepotvrđenom muslimanskom imenu srodnom potvrđenim osobnim imenima *Šućro*, *Šućura* ili *Šućurhamid* (Smailović 1977: 498–499). Apelativ *šućur* kojim se označuje vrsta male bundeve i istozvučan apelativ kojim se označuje naziv za pticu potvrđeni su pak na Kosovu (ARj 17: 861) te je manje vjerojatno izvođenje prezimena od njih.

⁶⁶ Osobno ime *Žuža* kao hipokoristik od Julijana bilježi RSKNJ (5: 449).

⁶⁷ Apelativ bilježi Šamija (2010: 104).

Sóčo (< *sočo/soče* ‘tužitelj, prokazivač’ < stsl. *sokъ* ‘prokazivač, tužitelj’), *Sóldo* (< *soldo* ‘hip. od soldat’ < *soldat* < tal. *soldato*), *Süčič* (< *sudčić* ‘um. od sudac’).

4.1.5. Prezimena nastala od biljnih naselja: *Lózo* (usp. *loza*).

4.1.6. Prezimena nastala od naziva za životinje: *Bäük* (< *bauk* ‘kukac sličan bumbaru’), *Güdelj* (< *gudelj*⁶⁸ ‘gundelj, balegar, Melontha melontha’), *Piplica* (< *piplica* ‘mlada kokoš’), *Štambak* (< *štambak*⁶⁹ ‘kozorog’; usp. tal. *stambacco*), *Zêc*.

4.1.7. Prezimena nastala univerbizacijom: *Crnica* (< *crna osoba*), *Vilënica* (< *osoba pod utjecajem vila*).

4.1.8. Prezimena nastala od toponima ili etnika: *Dùbravac* (< *Dubravac* ‘stanovnik Dubrave’⁷⁰), *Füntāna* (< *Funtana*⁷¹ ‘naselje u zapadnoj Istri’), *Fürlān* (< *Furlan* ‘stanovnik Furlanije’), *Grābovac* (< *Grabovac* ‘stanovnik Grabovice kod Tomislavgrada’), *Püljiz* (< *Puljiz* ‘stanovnik Apulije’), *Vrdòljāk* (< *Vrdoljak* ‘stanovnik Vrdola’).

4.1.9. Prezimena nastala od ostalih apelativa: *Bágo* (< *bago*⁷² ‘hrom’), *Békavac* (< *bekavac* ‘osoba koja se glasa poput ovce’), *Búbalo* (< *bubalo* ‘osoba koja buba, jako udara’), *Čèlān* (*čelan* ‘osoba s pjegama po licu’ < tur. *çilli*), *Đūzel* (< tur. *güzel* ‘lijep’), *Krvāvica*, *Kükūlj* (< *kukulj*⁷³ ‘kapuljača’), *Lāžeta* (< *lažeta* ‘lažac’), *Poštēnjāk* (< *poštenjak* ‘poštena osoba’), *Pròtrka* (< *protrka* ‘osoba koja protrčava poput konja’), *Sičēnica* (< *sičenica* ‘vrsta cjepanice’), *Znāör* (< *znaor* ‘koji nešto zna ili hini da zna’; ARj 23: 60).

4.2. Prezimena nastala pokraćivanjem: *Gûč⁷⁴* (< *Gûčević* < *guče* ‘mala svinja’), *Rājīč⁷⁵* (< *Rajič* < *Rajo* < *Radomir/Radoslav*), *Rājīc* (*Rajo* [< *Radomir/Radoslav*] + *-ić*).

4.3. Prezimena nastala sufiksacijom:

4.3.1. Prezimena tvorena sufiksom *-ević*: *Ivaníšević* (*Ivaniš* [< *Ivan* < grč. *Ioánnēs*] + *-ević*), *Petričević* (*Petrič* [< *Pero* < *Petar* < lat. *Petrus*] + *-ević*), *Ūjevič⁷⁶* (*Ujo* [usp. *Vujo* < *Vuk*] + *-ević*).

⁶⁸ Apelativ bilježi Kraljević (2013: 97). Genitivni je lik *Gudělja*.

⁶⁹ Obiteljski nadimak *Štambäk* u Pučišćima nosi dio Martinića.

⁷⁰ Toponim je Dubrava razmjerno čest. U Imotskoj krajini Dubrava je lovrečki zaselak, a prezime je moglo nastati i prema horonimu Dubrava u istočnoj Hercegovini ili kojemu drugom manje poznatom toponimu u okružju.

⁷¹ Antroponimi također mogu biti motivirana ojkonomimom. Prezime je *Vrlika* (usp. Šimunović 2006a: 209) razmjerno često potvrđeno u kaštelanskome zaleđu te Šibeniku, u Pučišćima bilježim pak obiteljski nadimak *Bobovišća* (motivirano ojkonomimom na zapadnoj strani otoka Brača), a u Metkoviću *Topolō* (motivirano ojkonomimom u zapadnome dijelu Dubrovačkoga primorja). Javnosti je poznat i nadimak *Šolta* trenera Hajduka Damira Burića. Stoga i za prezime *Funtana* pretpostavljam da je uvjetovano imenom naselja u zapadnoj Istri ili kojim istozvučnim ojkonomimom.

⁷² Usp. pridjev *bagav* ‘hrom’ (ARj 1: 150).

⁷³ Apelativ bilježi Kraljević (2013: 154).

⁷⁴ Ranije je potvrđen lik *Gučević*.

⁷⁵ Prezimena *Rajič* i *Rajić* nastali su pokraćivanjem od starijega lika *Rajčević* u XVIII. stoljeću.

⁷⁶ Stariji je lik prezimena *Vujevič*.

4.3.2. Prezimena tvorena sufiksom *-ić*: *Ânčić* (*Anka* [*< Ana < lat. Anna / grč. Anna*] + *-ić*), *Ānić* (*Ana* [*lat. Anna / grč. Anna*] + *-ić*), *Āračić* (*arač-* [*< araćiti* 'haračiti' *< harač* 'namet na muslimane' *< tur. haraç*] + *-ić*), *Bābić*⁷⁷ (*baba* + *-ić*), *Bābić*⁷⁸ (*babo* 'otac' [*< tur. baba* 'otac, djed'] + *-ić*), *Bīlić* (*Bile* [*usp. Bjele < Bjeloslav*] + *-ić*), *Bórić* (*Boro* [*< Boromir*] + *-ić*), *Brëčić* (*breče* 'kuće' [*< brek* 'pas'] + *-ić*), *Budālīć* (*budala* [*< tur. budala*] + *-ić*), *Būlić* (*Bule* [*< Budimir/Budislav*] + *-ić*), *Būšić* (*bušo*⁷⁹ 'bucmasta osoba' + *-ić*), *Ćósić* (*ćoso* 'bezbrad muškarac' [*< tur. köse* 'bezbrad'] + *-ić*), *Dèlić* (*delija* 'snažan muškarac' [*< tur. deli* 'silovit'] + *-ić*), *Dīvić* (*Divo*⁸⁰ + *-ić*), *Gālić* (*gale* 'crnomanjasta osoba' [*< gal* 'crn'] + *-ić*), *Jóvić* (*Jovo* [*< Jovan < grč. Ioánnēs*] + *-ić*), *Jūkić*⁸¹ (*Juka* [*< Juraj < lat. Georgius*] + *-ić*), *Júkić*⁸² (*Juka* [*< Juraj < lat. Georgius*] + *-ić*), *Júrić* (*Jure* [*< Juraj < lat. Georgius*] + *-ić*), *Kāšić* (*kaša* + *-ić*), *Katānušić* (*katanuša* 'vojnikova supruga' [*< katana* 'vojn' *< tur. katana*] + *-ić*), *Kīlić* (*kile* 'kilavac' + *ić*), *Kòvačić* (*kovač* + *-ić*), *Kujūndžīć* (*kujundžija* 'obrtnik koji izrađuje uporabne i filigranske predmete na orijentalan način' [*< katana* 'vojn' *< tur. katana*] + *-ić*), *Kvésić* (*kvesa*⁸³ 'osoba koja strši' + *-ić*), *Kúsić* (*kuso*⁸⁴ 'malena osoba' + *-ić*), *Kūzmanić* (*Kuzma* [*< Kuzma < lat. Cosmas / grč. Kosmās*] + *-ić*), *Lásić* (*laso*⁸⁵ 'osoba ima bjelkaste pramenove' + *-ić*), *Májīć* (*maja* 'um. od majka' + *-ić*), *Māndić* (*Manda* [*< Mandaljena < lat. Magdalene / grč. Magdalénē*] + *-ić*), *Mārinić* (*Marin* [*< lat. Marinus*] + *-ić*), *Mòstārčić* (*Mostarac* + *-ić*), *Mřkonjić* (*Mrkonja* + *-ić*), *Mřšić* (*mřše* 'mřšava osoba' + *-ić*), *Mūstapić* (*Mustapaša*⁸⁶ [*< Mustafa*] + *-ić*), *Nikolić* (*Nikola* [*< lat. Nicolaus / grč. Nikólaos*] + *-ić*), *Ōlujić* (*oluja* + *-ić*), *Ōstojić* (*Ostoja* + *-ić*), *Pávić* (*Pavo* [*usp. Pavao < lat. Paulus*] + *-ić*), *Pèrić* (*Pero* [*< Petar < lat. Petrus*] + *-ić*), *Pírić* (*Piro* [*usp. Petar < lat. Petrus*] + *-ić*), *Pūšić* (*puša*⁸⁷ 'kaša od pšeničnoga ili ječemenoga brašna' + *-ić*), *Rákić* (*Rako* [*< Radomir/Radoslav*] + *-ić*), *Rášić* (*Rašo* [*< Radomir/Radoslav*] + *-ić*), *Rébić* (*reb-* [*< rebast*⁸⁸ 'bezrep, kusast'] + *ić*), *Rúžić* (*Ruža* + *-ić*), *Símić* (*Simo* [*< Simeon < grč. Simeón*] + *-ić*), *Stípić* (*Stipe* [*< Stipan; usp. Stjepan < lat. Stephanus / grč. Stéphanos*] + *-ić*), *Strīnić* (*strina* + *-ić*), *Šímić* (*Šime* [*< Šimun < lat. Simon*] + *-ić*), *Šōić* (*šōja* 'šojka, vrsta ptice' + *-ić*), *Tádić* (*Tado* [*< Tadija < lat. Thaddaeus*] + *-ić*), *Tödorić* (*Todor* [*usp. Teodor < grč. Theódōros*] + *-ić*), *Tólić* (*Tole* [*< Tolimir/Tolislav*] + *-ić*), *Véjić* (*Vejo* [*< Velimir*] + *-ić*), *Vlājčić* (*Vlajko* [*< Vlajo < Vladimir*] + *-ić*), *Vlāšić* (*Vlah* + *-ić*), *Vřljić* (*vřlja*

⁷⁷ Bābići potječu sa Studenaca.

⁷⁸ Bābići potječu iz Runovića.

⁷⁹ Usp. pridjev *bušav* (Arj 1: 747). U Gorici se prezime izgovara i *Būšić* (na podatku zahvaljujem Mariji Putici rođenoj Bušić).

⁸⁰ Srodna narodna imena *Divac* i *Divko* potvrđena su u istočnoj Hercegovini u XV. stoljeću (D. Vidović 2014: 318).

⁸¹ S navedenim je naglaskom prezime potvrđeno u Runovićima.

⁸² S navedenim je naglaskom prezime potvrđeno u Prološcu i Lokvičićima.

⁸³ U tome značenju apelativ bilježi Kraljević (2013: 157).

⁸⁴ RSKNJ (9: 404) bilježi glagol *kvēsiti* u značenju kvačiti o nešto, vješati te odudarati veličinom ili stršiti. U Hercegovini se prezime izgovara *Kvēsīć*.

⁸⁵ Usp. *lasast* 'koji je nalik lasici, o životinji u koje je bio ili subjelast trbuh, a hrbat tamne boje' (ARJ 5: 904).

⁸⁶ Nekoć su se nositelji prezimena *Mustapić* (podrijetlom iz Hutova) prezivali *Đurđević* te je novo prezime nastalo najvjerojatnije zbog toga što su Đurđevići kao mletački nadarenici na prijelazu iz 17. stoljeća u 18. dobili zemljišta koja su nekoć bila u posjedu Mustapaše, prvoga osmanlijskog gospodara Gabele, koji je u Gabeli oko 1559. izgradio obrambenu tvrđavu zbog koje je Gabela dugo nazivana *Čitlukom* (*< tur. çiflik* 'feudalni posjed, zaselak na feudalčevu imanju'; M. Vidović 2000: 513).

‘razroka osoba’ + *-ić*), *Vúić* (*Vujo* [< *Vuk* + *mio*] + *-ić*), *Vūjčić/Vūjčić* (*Vujica* [< *Vujo* < *Vuk*] + *-ić*), *Vūknić* (*Vukna* + *-ić*), *Zújić* (*Zujo* [< *Zulfikar*] + *-ić*).

4.3.3. Prezimena tvorena sufiksom *-ović*: *Cvītković* (*Cvitko* [usp. *Cvjetko* < *Cvjetomir*] + *-ović*), *Dūjmović* (*Dujam* [lat. *Domnius*] + *-ović*), *Īvānović*⁸⁹ (*Ivan* [< grč. *Ioánnēs*] + *-ović*), *Jérković* (*Jerko* [< *Jeronim* < lat. *Hieronymus*] + *-ović*), *Knezòvić* (*knez* + *-ović*), *Mātković* (*Matko* [< *Mate* < *Maija* < lat. *Matthaeus*] + *-ović*), *Medvídović* (*Medvid* [usp. *Medved* < *medved*] + *-ović*), *Milārdović* (*Milarda* [< *Mile* < *Milorad/Miloslav*] + *-ović*), *Tónković* (*Tonko* [usp. *Antun* i tal. *Antonio*]), *Vučemilović* (*Vučemil* [< *Vuk* + *mio*] + *-ović*), *Vūković* (*Vuk* + *-ović*).

4.3.4. Strana prezimena: *Colombani*⁹⁰ (< tal. *Colombano*), *Franceschi*⁹¹ (< tal. *Francesco* ‘Franjo’).

4.4. Prezimena nejasna postanja: *Alèrić*⁹², *Karòglan*⁹³, *Pàrlòv*⁹⁴, *Pisīm Púdić*⁹⁵, *Přže*⁹⁶, *Težùlat*⁹⁷, *Zen*⁹⁸.

5. MOTIVACIJSKA RAZREDBA PREZIMENA

Od 139 prezimena gotovo je polovica (69 ili 49,64 %) motivirana osobnim imenima. Podjednaka je zastupljenost prezimena motiviranih kršćanskim (32 ili 46,38 % prezimena motiviranih osobnim imenima) i narodnim imenima (28 ili 40,58 % prezimena motiviranih osobnim imenima). Među prezimenima su motiviranim kršćanskim imenima najčešći odrazi inačica osobnoga imena *Juraj* (*Jukić*, *Jurić*

⁸⁷ Usp. Šamija 2004: 303 i Kraljević 2013: 294.

⁸⁸ Usp. ARJ 13: 801

⁸⁹ S ovim je naglaskom prezime potvrđeno u Lovreću, otkud Ivanovići potječu. U samome su Imotskom potvrđeni i likovi *Īvanović* i *Īvānović*.

⁹⁰ Prezime se izgovara */Kolombānil*. Prezime *Colombani* razmjerno je rašireno u Toskani, no nije nemoguće (s obzirom na to da imotski nositelji toga prezimena potječu iz Pirana) da je riječ o kakvu potalijančenomu liku hrvatskoga prezimena (usp. Kolumbić).

⁹¹ Prezime se izgovara */Vrančēškil*. S obzirom na to da se uz prezime često navodi i dodatak *Perinović* (koji je po predaji nastao stoga što su pripadnici te obitelji živjeli na predjelu Perinuša, no kako su predaje poprilično nepozdane, to ne možemo uzeti kao činjenicu), moguće je da je riječ o potalijančenoj obitelji poput mnogih sličnih u dalmatinskim upravnim središtima.

⁹² Prezime možda potječe od apelativa *aler* ‘dragi kamen’ koji bilježi ARJ (1: 67). Starije je prezime *Alerića* bilo *Halilović*.

⁹³ Prezime bi moglo biti turskoga podrijetla (tur. *kara* ‘crn’ + *oġlan* ‘dječak’; usp. tursko prezime *Karaoglu*).

⁹⁴ Vjerojatno je riječ o prezimenu motiviranom romanizmom *parlati* ‘govoriti’. Prezime je do 1948. bilo prostorno ograničeno na Imotsku krajinu.

⁹⁵ Možda je prvu riječ u ovome dvorječnom prezimenu moguće povezati s antroponimijskim korijenom *Pis-* (< *pisan* ‘šaren’; usp. makedonska srednjovjekovna imena *Pisan* i *Pise*; Ivanova 2006: 346).

⁹⁶ Ako je riječ o krivome zapisu današnjih nositelja prezimena *Prúže*, onda je prezime moguće povezati s glagolom *prugati* koji po ARJ (12: 526) ima značenje ‘skakati sa svim četirima nogama’, a u Pučišćima na otoku Braču glagol je *prūgāt* dobio i značenje ‘trčati u dugim koracima’ (glagol nije zabilježen u Šimunović 2006b). Ako je ipak riječ o prezimenu koje je ispravno zapisano, onda ga je moguće povezati s glagolom *pržiti* (usp. prezime *Pržen* i *Pržena* u srednjoj Dalmaciji).

⁹⁷ Po predaji je prezime talijansko, no s obzirom na to da su *Težulati* nastanjivali Split, čini mi se mogućim i da je riječ o nekoj hrvatskoj tvorbi (možda od *teg* ‘imanje na kojemu radi kmet’ i *latiti* ‘raditi’).

⁹⁸ Možda je riječ o prezimenu nastalome od pridjeva *zen* < **bzen* ‘bazgin’ (usp. *Zenik* < **Bzenik* u Hutovu; D. Vidović 2014: 239).

i *Juroš*) i *Petar* (*Perić*, *Petričević* i *Pirić*). Na temelju odraza kršćanskoga imena *Šimun* u prezimenima moguće je razlikovati pravoslavce (*Simić*) od katolika (*Šimić*), no to nije moguće na temelju odraza kršćanskoga imena *Ivan/Jovan* (*Ivaniševići* su pravoslavci, a *Ivanovići* i *Jovići*⁹⁹ katolici). Među prezimenima su motiviranim narodnim imenim najzastupljenije inačice osobnih imena *Vuk* (*Vučemilović*, *Vuić*, *Vujčić*, *Vuknić* i *Vuković*) te *Radomir/Radoslav* (*Rajič*, *Rajić*, *Rakić*, *Raos* i *Rašić*). Sufiks *-un* uščuvan u prezimenu *Dragun* u antroponimijskoj se literaturi često smatra romanskim prežitkom iako je potvrđen još u praslavenskome (usp. Sk 2: 544–545). Očuvan je pak i sufiks *-as* (usp. prezime *Maras*, *Milas*), koji je prestao biti živim imeničkim i pridjevskim sufiksom još u praslavenskome te je živ samo u južnoslavenskim osobnim imenima i prezimenima (usp. Sk 1: 65). Nadimačkoga je postanja 47 (33,82 %) prezimena, što je dvostruko manje nego na području obližnje župe Lokvičići (usp. D. Vidović 2015: 372). Među stranim se nekršćanskim i nemuslimanskim imenima izdvaja prezime *Žužul*, u kojemu je uščuvan vlaški sufiks *-ul* (usp. Sk 3: 540–541). Mnoga su prezimena nadimačkoga postanja nastala raslojavanjem pojedinih rodova (npr. *Bago* i *Đuzel* nova su prezimena nositelja roda *Knezović*, a prezime *Poštenjak* ponijeli su negdašnji *Kovačići*), nazivima zanimanja 9 (6,47 %). Za prezimena uvjetovana podrijetlom prvotnih nositelja (ukupno ih je 8 ili 5,76 %) čiji su nositelji starosjedioci uglavnom su poznata i starija prezimena (*Grabovci* su nekoć bili *Kelave*, *Mostarčići* *Bilići*, a *Puljizi* *Širinići*).

5.1. Prezimena od osobnih imena:

5.1.1. Prezimena od narodnih imena: *Bilić*, *Borić*, *Budimir*, *Bulić*, *Buljan*, *Cvitković*, *Divić*, *Dragun*, *Medvidović*, *Milas*, *Mrkonjić*, *Ostojić*, *Pribić*, *Rajič*, *Rajić*, *Rakić*, *Raos*, *Rašić*, *Ružić*, *Tolić*, *Ujević*, *Vejić*, *Vlajčić*, *Vučemilović*, *Vuić*, *Vuj(i)čić*, *Vuknić*, *Vuković*.

5.1.2. Prezimena od kršćanskih imena: *Ančić*, *Anić*, *Dujmović*, *Gago*, *Ivanišević*, *Ivanović*, *Jerković*, *Jović*, *Jukić*, *Jukić*, *Jurić*, *Juroš*, *Kuzmanić*, *Leko*, *Mandić*, *Maras*, *Marinić*, *Markota*, *Matković*, *Nikolić*, *Pavić*, *Perić*, *Petričević*, *Pirić*, *Simić*, *Stipić*, *Šimić*, *Tadić*, *Todorić*, *Tonković*, *Tudor*, *Zakarija*.

5.1.3. Prezimena od hibridnoga imena: *Milardović*.

5.1.4. Prezimena od muslimanskoga imena: *Mustapić*, *Šućur*, *Zujić*.

5.1.5. Prezimena od stranih imena: *Colombani* (< tal. *Colombano*), *Franceschi* (< tal. *Francesco*), *Karin*, *Žužul*.

5.1.6. Prezimena od osobnih imena nejasne motivacije: *Vidoš*¹⁰⁰.

⁹⁹ Osobno je ime *Jovan* među Hrvatima u Makarskome primorju, Neretvanskoj krajini i istočnoj Hercegovini potvrđeno barem od XV. do konca XIX. stoljeća, a na hrvatskim ga otocima nahodimo i danas. Među Hrvatima je uglavnom riječ o odrazu talijanskoga imena *Giovanni* koje je preko čakavskih govora (koji nemaju glas *đ*) ušlo i na štokavsko područje (opširnije o tome u D. Vidović 2010).

¹⁰⁰ Iako je razvidno da je prezime *Vidoš* nastalo od inačice kršćanskoga imena *Vid* ili narodnoga *Vidoslav*, ne može se posve sigurno utvrditi kojim je osobnim imenom prezime uvjetovano.

5.2. Prezimena od nadimaka:

5.2.1. Prezimena od nadimaka motiviranih rodbinskim vezama: *Băbić, Băbić, Dunda, Majić, Strinić*.

5.2.2. Prezimena od nadimaka motiviranih društvenim položajem: *Knezović*.

5.2.3. Prezimena od nadimaka motiviranih vrstama jela i prehrambenim proizvodima: *Kašić, Krvavica, Pušić*.

5.2.4. Prezimena od nadimaka motiviranih predmetima iz tvarnoga svijeta: *Kukulj, Sičenica*.

5.2.5. Prezimena od nadimaka motiviranih tjelesnim osobinama: *Bago, Bušić, Crnica, Čelan, Ćosić, Delić, Đuzel, Galić, Glavaš, Kusić, Kvesić, Lasić, Mršić, Vrljić*.

5.2.6. Prezimena od nadimaka motiviranih duševnim svojstvima i navadama: *Aračić, Bekavac, Bubalo, Budalić, Kilić, Lažeta, Poštenjak, Vilenica, Znaor*.

5.2.7. Prezimena od nadimaka motiviranih nazivima za biljke: *Lozo*.

5.2.8. Prezimena od nadimaka motiviranih nazivima za životinje i njihovim svojstvima: *Bauk, Brečić, Guć, Gudelj, Piplica, Rebić, Šoić, Štambak, Zec*.

5.2.9. Prezimena nastala od nadimaka motiviranih naziva vremenskih pojava: *Olujić*.

5.3. Prezimena od naziva zanimanja: *Katanušić, Kovačić, Kujundžić, Kutleša, Lončar, Meter, Sočo, Soldo, Sučić*.

5.4. Prezimena uvjetovana podrijetlom nositelja: *Dubravac, Funtana, Furlan, Grabovac, Mostarčić, Puljiz, Vlašić, Vrdoljak*.

5.5. Prezimena nepoznate motivacije: *Alerić, Karoglan, Oranović, Parlov, Pisim Pudić, Protrka, Prže, Težulat, Zen*.

6. ZAKLJUČAK

U ovome se radu obrađuje prezimenski fond gradića Imotskoga u Dalmatinskoj zagori. Razvoj je imotskih prezimena moguće u kontinuitetu pratiti tristotinjak godina. Većina imotskoga stanovništva potječe iz susjednih naselja u Imotskoj krajini (u koja se stanovništvo uglavnom doselilo u zbje govima iz zapadne Hercegovine tijekom mletačko-osmanlijskih ratova u XVII. i XVIII. stoljeću) i zapadnoj Hercegovini (poglavito iz susjednih općina Grude i Posušje iz kojih stanovništvo neprekinuto pristiže najmanje tri stoljeća, ali čiji se priljev znatno povećao nakon 1990.). U odnosu na ostatak Imotske krajine Imotski se razlikuje određenom zastupljenošću talijanskoga ili potalijančenoga stanovništva (usp. prezimena *Colombani* i *Franceschi*) te nešto većim udjelom pravoslavnoga stanovništva, čija se vjerska različitost donekle odražava i u prezimenskome fondu (usp. pravoslavno prezime *Šimić* i katoličko *Šimić*). U odnosu na većinu dosad obrađenih antroponomastičkih punktova Imotski se i Imotska krajina u cjelini

izdvajaju po čestim promjenama prezimena i nakon što se ona počinju bilježiti ne samo u matičnim, nego i u zemljišnim knjigama. Naime, svako je četvrto imotsko prezime promijenjeno, i to ne samo u XVIII. stoljeću (kad se prezimena počinju sustavno zapisivati), nego i u XIX., pa čak i u XX. stoljeću¹⁰¹. U radu je obrađeno 139 prezimena na temelju dvaju stanja duša (iz 1744. i 1806.) i dvaju službenih popisa stanovništva (1948. i 2001.). Nakon antroponomastičke obradbe utvrđen je veći udio prezimena nadimačkoga postanja nego na dosad obrađenim antroponimijskim punktovima, a podjednak udio prezimena motiviranih narodnim i kršćanskim imenima upućuje na sličnost s krajevima istočno od rijeke Neretve¹⁰² (Zažabljem i Dubravama), što bi moglo upućivati i na dalje podrijetlo samih Imočana. Od adstratnih je jezičnih slojeva na imotski prezimenski fond najviše utjecao turski, a u nešto manjoj mjeri talijanski (ponajvećma mletački). Imotska su prezimena u najvećoj mjeri selilački spomenici ne samo stoga što među deset najčešćih prezimena po popisu iz 2001. nema nijednoga starosjedilačkoga te stoga što su mnoga od nekoć veoma rasprostranjenih prezimena iščeznula, nego i s obzirom na to da je ostatak Imotske krajine u posljednjih tridesetak godina izgubio gotovo polovicu svojega stanovništva. Zbog toga u Imotskome opstaju prezimena koja se sve do polovice XX. stoljeća bila endemskima u pojedinim selima Imotske krajine.

PRILOG: POPIS IMOTSKIH PREZIMENA¹⁰³

<i>Alèrić</i> 4.4., 5.5.	<i>Čelān</i> 4.1.9., 5.2.5.
<i>Ānčić</i> 4.3.2., 5.1.2.	<i>Ćosić</i> 4.3.2., 5.2.5.
<i>Ānić</i> 4.3.2., 5.1.2.	<i>Dèlić</i> 4.3.2., 5.2.5.
<i>Āračić</i> 4.3.2., 5.2.6.	<i>Dīvić</i> 4.3.2., 5.1.1.
<i>Bābić</i> 4.3.2., 5.2.1.	<i>Drāgūn</i> 4.1.1., 5.1.1.
<i>Bābić</i> 4.3.2., 5.2.1.	<i>Dūbravac</i> 4.1.8., 5.4.
<i>Bāgo</i> 4.1.9., 5.2.5.	<i>Dūjmović</i> 4.3.3., 5.1.2.
<i>Bāūk</i> 4.1.6., 5.2.8.	<i>Dūnda</i> 4.1.2., 5.2.1.
<i>Békavac</i> 4.1.9., 5.2.6.	<i>Đūzel</i> 4.1.9., 5.2.5.
<i>Bīlić</i> 4.3.2., 5.1.1.	<i>Franceschi</i> 4.3.4., 5.1.5.
<i>Bórić</i> 4.3.2., 5.1.1.	<i>Fūntāna</i> 4.1.8., 5.4.
<i>Brèčić</i> 4.3.2., 5.2.8.	<i>Fūrlān</i> 4.1.8., 5.4.
<i>Búbalo</i> 4.1.9., 5.2.6.	<i>Gágo</i> 4.1.1., 5.1.2.
<i>Budālić</i> 4.3.2., 5.2.6.	<i>Gālić</i> 4.3.2., 5.2.5.
<i>Būdimīr</i> 4.1.1., 5.1.1.	<i>Glāvāš</i> 4.1.3., 5.2.5.
<i>Būlić</i> 4.3.2., 5.1.1.	<i>Grābovac</i> 4.1.8., 5.4.
<i>Būljān</i> 4.1.1., 5.1.1.	<i>Gūc</i> 4.2., 5.2.8.
<i>Būšić</i> 4.3.2., 5.2.5.	<i>Gūdelj</i> 4.1.6., 5.2.8.
<i>Colombani</i> 4.3.4., 5.1.5.	<i>Ivanīšević</i> 4.3.1., 5.1.2.
<i>Črñica</i> 4.1.7., 5.2.5.	<i>Īvānović</i> 4.3.3., 5.1.2.
<i>Cvītković</i> 4.3.3., 5.1.1.	<i>Jérković</i> 4.3.3., 5.1.2.

¹⁰¹ Primjerice, jedna je grana Mustapića s Lovreća u XX. stoljeću primila novo prezime Ćorušić.

¹⁰² U zapadnome dijelu Neretvanske krajine i Rami prezimena su motivirana kršćanskim imenima gotovo dvostruko češća od prezimena motiviranih narodnim imenima.

¹⁰³ U popisu se navode obrađena prezimena te su uz njih naznačena potpoglavlja u kojima su motivacijski i tvorbeno obrađena.

- Jóvić* 4.3.2., 5.1.2.
Jùkić 4.3.2., 5.1.2.
Júkić 4.3.2., 5.1.2.
Júrić 4.3.2., 5.1.2.
Juroš 4.1.1., 5.1.2.
Kàrìn 4.1.1., 5.1.5.
Karòglan 4.4., 5.5.
Kàšić 4.3.2., 5.2.3.
Katànušić 4.3.2., 5.3.
Kílić 4.3.2., 5.2.6.
Knezòvić 4.3.3., 5.2.2.
Kòvačić 4.3.2., 5.3.
Krvàvica 4.1.9., 5.2.3.
Kujundžić 4.3.2., 5.3.
Kùkùlj 4.1.9., 5.2.4.
Kúsić 4.3.2., 5.2.5.
Kùtleša 4.1.4., 5.3.
Kùzmanić 4.3.2., 5.1.2.
Kvésić 4.3.2., 5.2.5.
Lásić 4.3.2., 5.2.5.
Làžeta 4.1.9., 5.2.6.
Léko 4.1.1., 5.1.2.
Lònčār 4.1.4., 5.3.
Lózo 4.1.5., 5.2.7.
Májíć 4.3.2., 5.2.1.
Māndić 4.3.2., 5.1.2.
Māras 4.1.1., 5.1.2.
Mārinić 4.3.2., 5.1.2.
Mārkota 4.1.1., 5.1.2.
Mātković 4.3.3., 5.1.2.
Medvídović 4.3.3., 5.1.1.
Mèter 4.1.4., 5.3.
Milārdović 4.3.3., 5.1.3.
Milas 4.1.1., 5.1.1.
Mòstārčić 4.3.2., 5.4.
Mřkonjić 4.3.2., 5.1.1.
Mřšić 4.3.2., 5.2.5.
Mùstapić 4.3.2., 5.1.4.
Nìkolić 4.3.2., 5.1.2.
Òlujić 4.3.2., 5.2.9.
Òstojíć 4.3.2., 5.1.1.
Pàrlōv 4.4., 5.5.
Pávić 4.3.2., 5.1.2.
Pèrić 4.3.2., 5.1.2.
Petričević 4.3.1., 5.1.2.
Pìplica 4.1.6., 5.2.8.
Pírić 4.3.2., 5.1.2.
Pisīm Púdić 4.4., 5.5.
Poštènjāk 4.1.9., 5.2.6.
Prìbić 4.1.1., 5.1.1.
Pròtrka 4.1.9.
Příže 4.4., 5.5.
Pùljiz 4.1.8., 5.4.
Púšić 4.3.2., 5.2.3.
Ràjić 4.2., 5.1.1.
Ràjić 4.2., 5.1.1.
Rákić 4.3.2., 5.1.1.
Rāōs 4.1.1., 5.1.1.
Rásić 4.3.2., 5.1.1.
Rébić 4.3.2., 5.2.8.
Rúžić 4.3.2., 5.1.1.
Sičènica 4.1.9., 5.2.4.
Símić 4.3.2., 5.1.2.
Sóčo 4.1.4., 5.3.
Sólido 4.1.4., 5.3.
Stípić 4.3.2., 5.1.2.
Strînić 4.3.2., 5.2.1.
Sùčić 4.1.4., 5.3.
Šímić 4.3.2., 5.1.2.
Šōić 4.3.2., 5.2.8.
Štāmbak 4.1.6., 5.2.8.
Šùćur 4.1.1., 5.1.4.
Tádić 4.3.2., 5.1.2.
Težūlat 4.4., 5.5.
Tōdorić 4.3.2., 5.1.2.
Tólić 4.3.2., 5.1.1.
Tónković 4.3.3., 5.1.2.
Tūdōr 4.1.1., 5.1.2.
Ūjević 4.3.1., 5.1.1.
Véjić 4.3.2., 5.1.1.
Vidoš 4.1.1., 5.1.6.
Vilènica 4.1.7., 5.2.6.
Vlājčić 4.3.2., 5.1.1.
Vlāšić 4.3.2., 5.4.
Vrdōljāk 4.1.8., 5.4.
Vřljíć 4.3.2., 5.2.5.
Vučemilović 4.3.3., 5.1.1.
Vúić 4.3.2., 5.1.1.
Vújčić 4.3.2., 5.1.1.
Vūjičić 4.3.2., 5.1.1.
Vùknić 4.3.2., 5.1.1.
Vúković 4.3.3., 5.1.1.
Zakàrija 4.1.1., 5.1.2.
Zêc 4.1.6., 5.2.8.
Zen 4.4., 5.5.
Znāōr 4.1.9., 5.2.6.
Zújić 4.3.2., 5.1.4.
Žùžul 4.1.1., 5.1.5.

LITERATURA

- Alerić, Danijel. 2001. *Pregršt južnoslavenskih toponima*. Rijeka: Hrvatsko filološko društvo.
- Arj = *Rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. 1881. – 1976. Zagreb: JAZU.
- Bebić, Josip 1983. *Župa Opuzen*. Opuzen: Župski ured Opuzen.
- HP = *Hrvatski prezimenik*, I. – III. 2008. Ur. Maletić, Franjo; Šimunović, Petar. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Ivanova, Olga 2006. *Makedonski antroponomstikon (XV – XVI vek)*. Skopje: vlastita naklada.
- Ivšić, Dubravka 2013. *Predslavenski sloj u hrvatskoj toponimiji* (doktorski rad). Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
- Kraljević, Ante. 2013. *Ričnik zapadnohercegovačkoga govora*. Široki Brijeg – Zagreb: Ogranak Matice hrvatske u Širokome Brijegu – DAN d. o. o.
- LP = *Leksikon prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*. 1976. Ur. Putanec, Valentin; Šimunović, Petar. Zagreb: Institut za jezik – Nakladni zavod Matice hrvatske.
- Milićević, Risto. 2005. *Hercegovačka prezimena*. Beograd: Svet knjige.
- Mrduljaš, Saša. 2015. Brojčani i teritorijalni suodnos Hrvata i Srba u Dalmaciji prije suvremenih migracija. *Polemos: časopis za interdisciplinarna istraživanja rata i mira* 18/1: 47–73.
- Nosić, Milan. 1998. *Prezimena zapadne Hercegovine*. Rijeka: Hrvatsko filološko društvo.
- RSKNJ = *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika*, I. – XVII. 1959. – 2006. Beograd: Institut za srpskohrvatski jezik.
- Smailović, Ismet. 1977. *Muslimanska imena orijentalnog porijekla u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Institut za jezik i književnost.
- Šabić, Marica 2011. *Povijesno uvjetovani toponimi Imotske krajine* (diplomski rad). Zagreb: Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
- Šamija, Ivan Branko. 2004. *Rječnik imotsko-bekijskoga govora*. Zagreb: Društvo Lovrečana u Zagrebu.
- Šimundić, Mate. 1989. Ekonimi Imotske krajine. *Čuvari baštine*. Ur. Babić, fra Marko; Pezo, fra Bruno. Makarska: Franjevački samostan – Služba Božja.
- Šimunović, Petar. 2006a. *Hrvatska prezimena*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Šimunović, Petar. 2006b. *Rječnik bračkih čakavskih govora*. Supetar: Brevijar.
- Šimunović, Petar. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

- Šimunović, Petar. 2013. Predantički toponimi u današnjoj (i povijesnoj) Hrvatskoj. *Folia onomastica Croatica* 22: 147–214.
- Škaljić, Abdulah. 1966. *Turci u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.
- Vego, Marko. 1957. *Naselja bosanske države*. Sarajevo: Svjetlost.
- Vidović, Mile. 1981. *Nikola Bijanković splitski kanonik i makarski biskup*. Split: Crkva u svijetu.
- Vidović, Domagoj. 2014. *Zažapska onomastika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Vidović, Domagoj. 2015. Prezimena župe Lokvičići u Imotskoj krajini. *Rasprave: časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 41/2: 355–375.
- Vrčić, Vjeko. 2010. *Plemena Imotske krajine*. Imotski: vlastita naklada
- Zaradić, Radoslav. 2015. Pred 300. obljetnicu od odlaska Osmanlija – imotska ranosrednjovjekovna tvrđava Topana. *Hrvatska revija* 15/2: 29–34.

FAMILY NAMES IN IMOTSKI

The paper analyses 239 family names from Imotski from the anthroponomastic point of view. The first part of the paper provides basic historical and geographic data as well as historical attestations, data on migration direction and statistical data. The body of the paper analyzes family names of Imotska krajina from a word-formation and motivational point of view. In Imotski family names different language layers are reflected, and the data shows that the definition of family names as a permanent, inherited and unchangeable category is only conditional as in the last 300 years almost every fourth family name has been changed.

KEY WORDS: *family names, historical attestations, anthroponymy*

